

Me&JU

ETT MAGASIN FRÅN JÖNKÖPING UNIVERSITY

NUMMER 1 | 2018

SAMVERKANS- TANKEN ÄR STARK

MEN HUR SKA DET GÅ TILL?

PREPARING TOMORROW'S TEACHERS

CULTURAL DIFFERENCES
AND LANGUAGE BARRIERS

JOBBIGT FÖR HJÄRNAN

*Unik forskning om
att gå med protes*

Den mänskliga faktorn

Förra numret av Me&JU handlade mycket teknik. I det här numret har vi lite mer fokus på människan. Som tema är det kanske lite väl stort, det kan ju handla om nästan vad som helst. Men när jag tittade tillbaka på tidigare teman kändes det ändå som att det var dags. För teknik i all ära, men det är ju vi människor som ska använda den och ha nytta av den.

Ett bra exempel på det är proteser. Lite längre fram i det här numret kan du läsa om forskning som visar hur personer som går med protes använder sin hjärna, jämfört med personer som inte har protes. Andra saker du får veta mer om är hur akademi och näringsliv kan samverka bättre, och hur företag kan få plats för innovation och utveckling i sin dagliga verksamhet.

Vi skriver också om ett projekt där framtidens lärare får utbildning i hur de kan bemöta elever som kommer från andra kulturer och talar andra språk. Den artikeln är den första i Me&JU som är helt på engelska. Vi har från början haft en engelsk sammanfattning i slutet av tidningen, men vill gärna att fler personer ska kunna läsa i alla fall något mer. Förhoppningsvis kan även ni svensktalande läsa den! Merparten av våra artiklar kommer dock att fortsätta vara på svenska.

Det här blir mitt sista nummer som redaktör för Me&JU. Det har varit så roligt att jobba med den här tidningen: Att hitta spännande personer och projekt att skriva om, göra intervjuer om saker jag inte hade en aning om, och förstås att samarbeta med alla mina kollegor för att pussla ihop det ena numret efter det andra. Jag har också älskat att arbeta i en miljö där det hela tiden dyker upp nya forskare, nya idéer, nya projekt och inte minst nya studenter. Människor, helt enkelt.

Maria Nordström
Redaktör
maria.nordstrom@ju.se

6.

Forskare på Hälsohögskolan undersöker hur hjärnan funkar när man går med protes.

18.

Innovation som en del i vardagsarbetet.

JÖNKÖPING UNIVERSITY

Me&JU är Jönköping Universitys magasin som vänder sig till högskolans vänner, samarbetspartners och intressenter. Me&JU utkommer fyra gånger per år. Produceras vid Marknadsavdelningen, Jönköping University. **Ansvarig utgivare:** Helena Zar Wallin, vd Högskoleservice. **Redaktör:** Maria Nordström. **ISSN:** 1104-3687. **Layout:** Sofie Lind. **Tryck:** TMG Tabergs. **Upplaga:** 5 800 ex. **Omslagsbild:** Ida Håkansson. **Foto:** Sara Landstedt. **Adress:** Jönköping University, Me & JU, Box 1026, 551 11 Jönköping. **E-post:** press@ju.se **Facebook:** facebook.com/jonkopinguni **Twitter och Instagram:** @jonkopinguni **News in English:** ju.se **Klimatekonomisk Posttidning:** miljöanpassad – återvinningsbar – klimatkompenserad.

5. Nätbaserade spetsutbildningar för familjeföretag.

ALLMÄNNA FÖRELÄSNINGAR!

Med högskolans nya doktorer, hedersdoktorer och professorer

JÖNKÖPING UNIVERSITY
4 MAJ

Birgitta Ander kommer med ny avhandling: *Tonåringar dricker hellre i hemmet.*

26.

12.

Så blir vi ännu bättre på samverkan!

10.

The Inclusive Classroom. How do we prepare tomorrow's teachers?

Innehåll

4. **Notiser** / Fem nya forskningsprojekt i samverkan med näringslivet / Internationell workshop om digital turistnäring.
5. **Notiser** / Nätbaserade spetsutbildningar för familjeföretag.
6. **Hjärnan får jobba** om du går med protes.
10. **The Inclusive Classroom**
12. **Så blir vi ännu bättre på samverkan**
14. **Akademisk högtid** är vårens höjdpunkt.
15. **Michael A. Hitt** – en av fyra hedersdoktorer vid Akademisk högtid.
16. **Öppet hus**
18. **Innovation som en del i vardagsarbetet** – När kreativitet och utförande går hand i hand.
20. **CeFEO** har världens uppmärksamhet.
22. **Alumn** /Ivan Arkhipov.
23. **Nytt från Jönköpings Studentkår**
24. **Notiser**
26. **Ny avhandling:** Tonåringar dricker hellre i hemmet.
27. **Namn och nytt**
28. **Rektor har ordet**
29. **Aktuellt**
30. **Summary in English**
31. **Gästkrönikör** /Kristina Björkman.

VÅR VISION

Vi bygger ett internationellt universitet i Jönköping. Vi attraherar väl kvalificerade, uppfinningsrika och företagsamma människor från hela världen. Vi bidrar till ett hållbart välstånd i regionen där vi verkar, och banar väg för kunskapsbaserad innovation och företagsamhet.

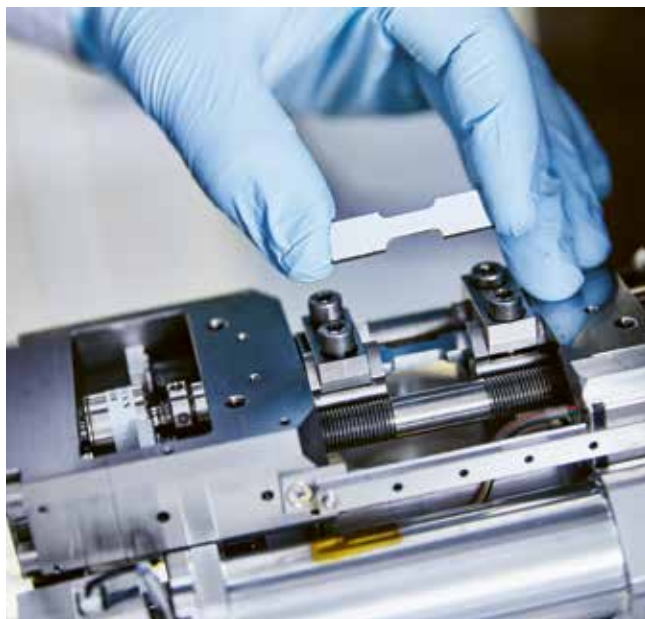

Foto: Patrik Svedberg

5 NYA FORSKNINGS-PROJEKT I SAMVERKAN MED NÄRINGSLIVET

Jönköping Universitys forsknings- och utbildningsmiljö inom kunskapsintensiv produktframtagning, SPARK, bidrar till ökad konkurrenskraft hos svenska företag genom att stödja dem i utvecklingen av produkter och processer med ett större kunskapsinnehåll. Miljön utvecklas i samverkan med KK-stiftelsen.

2018 startar fem nya projekt, som alla bygger på ett nära samarbete med näringslivet. I projekten deltar sammanlagt 18 företag, varav nästan hälften är hemmahörande i Jönköpingsregionen.

De nya projekten spänner över ett brett område och tar upp flera aktuella utmaningar som svensk industri står inför.

– För svensk industri i dag är ständig kunskapsutveckling och innovation nödvändiga konkurrensmedel. Den här typen av forskningsprojekt, som görs i samproduktion, ger direkt nytta för företagen samtidigt som de stärker forsknings- och utbildningsmiljöerna på lärosätena, säger Madelene Sandström, vd för KK-stiftelsen.

KK-stiftelsen går in med drygt 19 miljoner kronor fördelat på de fem projekten. De medverkande företagen i varje projekt avsätter resurser i form av arbetstid och bidrar tillsammans med lika mycket som KK-stiftelsen.

INTERNATIONELL WORKSHOP OM DIGITAL TURISTNÄRING

83 doktorander från 24 länder träffades på Jönköping International Business School i januari för en workshop om så kallad e-turism. Workshopen hölls i samband med konferensen ENTER 2018.

Workshopen var en möjlighet att presentera och diskutera sina idéer för doktorander som forskar om IT och digitalisering inom turistnäringen och resebranschen.

Frederick Dayor, doktorand vid University of Surrey, var en av deltagarna. Hans forskning fokuserar på backpackers i Ghana och hur de bedömer risker med IT-brottslighet när de använder smarta mobiltelefoner.

Frederick Dayor Foto: Daniel Ekman

– **ENTER är den viktigaste** konferensen inom vårt forskningsfält, så det är en fantastisk möjlighet att få vara här, sa han.

Erik Wästlund, docent i psykologi och forskare vid centrum för tjänsteforskning vid Karlstads universitet, var huvudtalare på doktorandworkshopen.

– **E-turism har exploderat**, eftersom fler och fler använder sig av möjligheterna som finns. Tekniken har funnits ett tag, men nu har vi vant oss vid den så pass att vi förväntar att den ska finnas tillgänglig. Alla gör något på nätet innan de åker någonstans, oavsett om de ska besöka en butik eller ett annat land, sa han.

Både doktorandworkshopen och ENTER2018 organiserades av International Federation for Information Technology and Travel & Tourism (IFITT) och som värd stod Media Management and Transformation Centre (MMTC) vid Jönköping International Business School.

– **Det är en väldigt sympatisk** stämning här, sa Frederick Dayor. Det känns tydligt att vi inte är här för att bli bedömda eller utvärderade, utan för att knyta kontakter och dela kunskap med varandra. Efter min presentation kom flera personer fram och pratade med mig, och jag tror att jag kommer att lära mig mycket de här dagarna.

NÄTBASERADE SPETSUTBILDNINGAR för familjeföretag

I ett nytt projekt kommer Jönköping International Business School att utveckla kurser om hur ägandet och ledningen av familjeföretag kan föras vidare till nästa generation i ägarfamiljen, anställda i företaget eller vid en extern försäljning. Kurserna är baserade på forskning i världsklass och kommer att ges via webben.

Jönköping International Business School har en stark utbildnings- och forskningsmiljö inom entreprenörskap och familjeföretagande. Lärosätet ligger på första plats i Europa och är tvåa i världen, enligt en oberoende undersökning publicerad i Journal of Small Business Management 2017.

Det nya projektet "Ownership Transition and Succession in Family Business" är en ny satsning som kommer att bidra till att stärka miljön ytterligare.

– En mycket stor del av våra företag står inför ett ägar- och generationsskifte inom en snar framtid. Detta är en betydande utmaning som påverkar många. Vi vet att det finns ett stort behov av kunskap om hur förändringar i ägande och ledning kan hanteras på så bra sätt som möjligt säger professor Mattias Nordqvist, centrumledare för Center for Family Enterprise and Ownership vid Jönköping International Business School.

UNIKA MÖJLIGHETER

Projektet stöds med 2,9 miljoner kronor från KK-stiftelsen inom ett program som fokuserar på att svenska lärosäten ska kunna konkurrera med nätbaserad

utbildning för internationell positionering.

– Den nätbaserade utbildningsformen ger unika möjligheter att nå helt nya målgrupper för utbildningen, säger projektledare professor Christina Keller.

– Sverige måste producera forskning med den allra högsta kvaliteten, men vi behöver också utveckla pedagogiken och därmed bli mer konkurrenskraftiga.

Lärosätena får nu möjlighet att utveckla konkurrenskraftiga, flexibla nätbaserade kurser på avancerad nivå, utifrån sina starka forsknings- och utbildningsmiljöer, som svarar mot behov hos såväl internationella och nationella studenter, som medarbetare i näringslivet, och bidrar till pedagogisk utveckling, säger Madelene Sandström, vd för KK-stiftelsen.

Foto: Patrik Svedberg

HJÄRNAN FÅR JOBBA OM DU GÅR MED PROTES

Föreställ dig att du måste koncentrera dig på varje steg du tar. Då kan det vara svårt att samtidigt tänka på något annat, eller att se sig för. Med en teknik som aldrig tidigare använts i Sverige undersöker nu forskare på Hälsohögskolan hur hjärnan arbetar hos dem som går med protes, jämfört med dem som går med sina egna ben.

TEXT: MARIA ARPE OCH MARIA NORDSTRÖM | FOTO: SARA LANDSTEDT

→ **SAFFRAN MÖLLER** har nyligen fått ett stipendium på 330 000 kronor från Promobilia. Promobilia är en stiftelse med syfte att främja utvecklingen av tekniska hjälpmedel för personer med funktionshinder så att de kan få ett mer aktivt liv. Stipendiet ska finansiera Saffran Möllers fortsatta doktorandstudier. De två första åren finansierades genom ett samarbete med aktörer från den ortopedtekniska branschen, Össur HF och Team Olmed.

SAFFRAN MÖLLER ÄR FYSIOTERAPEUT

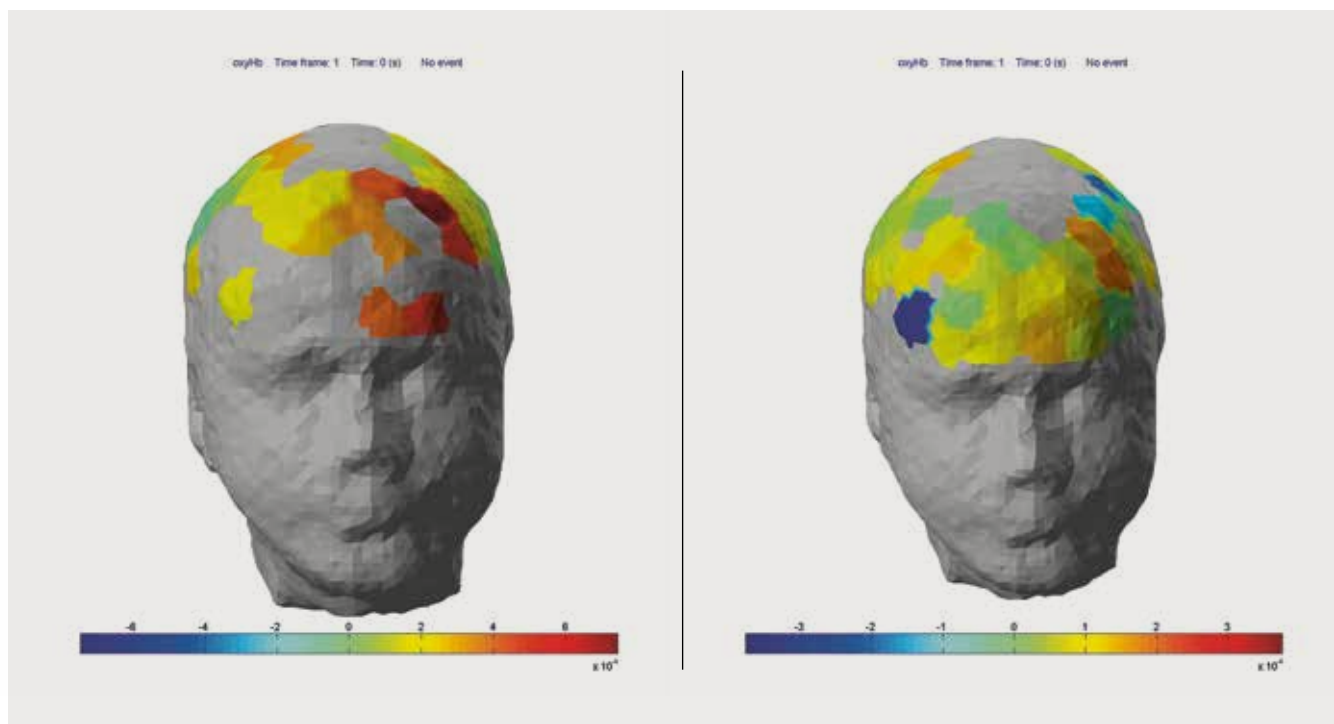
och doktorand. Genom sin forskning vill hon förbättra situationen för personer som är amputerade ovanför knät och använder en protes med konstgjord knäled.

– I mitt arbete som fysioterapeut var jag bland annat ansvarig för rehabilitering av amputerade. Många av dem berättade att de behövde koncentrera sig varje gång de skulle sätta ner protesfoten. Jag tyckte också att de rörde sig mer symmetriskt när vi tränade, jämfört med hur de sedan gick nere på parkeringsplatsen, och jag ville ta reda på vad det kunde bero på, säger hon.

OLIKA PROTESER

En protesknäled kan antingen vara mekanisk eller datorstyrd. En mekanisk knäled reglerar sving och låsfunktion mekaniskt, medan en datorstyrd knäled känner av var i steget personen befinner sig och anpassar sving och låsfunktion i knät kontinuerligt. Studier visar att personer som går med en datoriserad knäled går snabbare och faller mer sällan. Dessa personer upplever också att de inte behöver koncentrera sig i lika hög grad på var de placerar protesfoten när de går, men fram tills nyligen har detta varit svårt att mäta.

Sensorer mäter hur olika delar av hjärnan aktiveras.

Saffran Möller märkte att de av hennes patienter som fick byta till en datorstyrd protes tyckte att det blev mycket lättare att gå. Men det var svårt att mäta exakt varför det var så. Hon fick kontakt med Nerrolyn Ramstrand, som är docent på avdelningen för rehabilitering på Hälsohögskolan, och som hade tillgång till en ny sorts mätinstrument, så kallad fNIRS-teknik. Nerrolyn Ramstrand är numera huvudhandledare för Saffran Möllers doktorsavhandling.

UNIKA STUDIER

Studierna som nu genomförs inom arbetet med avhandlingen är unika eftersom det är första gången man använder fNIRS på amputerade. fNIRS står för Functional near-infrared spectroscopy (Funktionell infraröd spektroskopi). Metoden innebär att flera infraröda lampor appliceras på huvudet. Speciella sensorer mäter koncentrationsförändringar i syre i blodet. Då hjärnan aktiveras förbrukas mer syre, och på så vis går det att se vilka delar av hjärnan som är aktiverade.

– Det vi kan se är den yttre delen av hjärnan, framför allt den primära motoriska

barken och den främre delen av hjärnan, som styr vad det är man har sin uppmärksamhet på. Det som är spännande, och som jag tror att vi är ensamma om i Sverige, är att tekniken är mobil, berättar Nerrolyn Ramstrand.

” Allt bygger på att hjärnan har en viss kapacitet.

Eftersom den dator som läser av hjärnaktiviteten kan bäras i en ryggsäck av testpersonen går det att göra mätningar när personen är i rörelse. Saffran Möller har mätt hjärnaktiviteten hos personer som går en kort sträcka på plant underlag. Därefter får personen gå samma sträcka och samtidigt utföra en uppgift. Då kan hon se om gångförmågan förändras eller om personen har svårt att lösa uppgiften. Det visar helt enkelt förmågan att göra två saker samtidigt.

HJÄRNAN FÅR JOBBA

I ett test får personen en nyckelknippa med åtta nycklar i fyra olika färger med fyra olika nummer. Först får personen gå fritt. Därefter blir hen ombedd att samtidigt plocka fram en av de åtta nycklarna. Här mäter forskarna hur hjärnan arbetar, och hur lång tid det tar att gå sträckan och samtidigt genomföra uppgiften. I ett annat test ställs sex nummerade koner ut utan att personen ser i vilken ordning. Personen ska sedan registrera de olika konerna och gå från kon ett till sex.

– Det vi har sett så här långt är att det är skillnad mellan de som är friska och har två ben att gå med och amputerade, där de amputerades hjärna helt enkelt får jobba mer vid gång på plan mark. Sedan har vi också sett att det är skillnad mellan olika typer av protesknäleder, berättar Saffran Möller.

De avancerade protesknälederna verkar avlasta hjärnan. Om man går med en mekanisk knäled så aktiveras hjärnan i högre grad.

– Allt bygger på att hjärnan har en viss kapacitet, säger Nerrolyn Ramstrand. Om man har ett funktionshinder måste man använda en del av den kapaciteten till att fo-

kusera på sådant som andra gör utan att tänka.

Saffran Möllers forskning visar att en frisk människa inte behöver tänka på var fötterna placeras när hen går, medan de med ett funktionshinder måste tänka aktivt – det skulle kunna betyda att det blir svårare att gå och samtidigt prata med en kompis, se upp för bilar och så vidare. Det skulle också kunna betyda att de löper en större risk att ramla.

BÄTTRE TRÄNING

Resultaten från forskningen kan användas av fysioterapeuter och ortopedingenjörer som funderar på hur personer med protes ska få en bättre funktion samt som stöd för att motivera den högre kostnaden för de avancerade protesknälederna.

– Annan forskning har visat att man kan träna automatiserad gång och rörelsemönster och genom träning går det att minska hjärnaktiviteten. Då behöver vi titta över våra träningsprogram. Kanske träna kognitiva funktioner i samband med rörelse i högre grad, till exempel att bära ett glas samtidigt som man går, säger Saffran Möller.

– Vi kan också visa att det går att minska kognitiv belastning genom att välja rätt protes, oavsett aktivitetsnivå, säger Nerrolyn Ramstrand. Datorprotesen är nästan viktigare för dem som inte är så aktiva i sin vardag, eftersom den underlättar aktivitet.

Personer över sextiofem år får som regel inte datastyrda knäleder, vilket kan göra det svårare för dem att ha ett aktivt liv.

– Det saknas i dag riktlinjer i Sverige vid förskrivning av protesknäleder, och en datastyrd knäled är betydligt dyrare. Därför är det värdefullt att ta reda på vilka personer som eventuellt kan dra nytta av en datastyrd protesknäled så att landstingen fördelar sina resurser rätt, förklarar Saffran Möller.

Saffran Möller och Nerrolyn Ramstrand

Bilden till höger visar en protes med en mikroprocessorstyrd protesknäled och bilden nedan en mekanisk protesknäled.

➔ **ANTALET PERSONER SOM ÄR AMPUTERADE** ovanför tålederna i Sverige kan uppskattas till mellan 5000 och 5500 (ca 0.06 procent av befolkningen). Största delen, ca 80 procent av dessa, är amputerade på grund av kärlsjukdom och de flesta amputeras nedför knät. Drygt hälften av alla amputerade har fallit det senaste året.

THE INCLUSIVE CLASSROOM

Personerna på bilden är inte med i projektet.

The flow of refugees and immigrants into Europe over the last five years has presented schools and institutes of higher education with a new challenge: **How do we prepare tomorrow's teachers to help young newcomers adjust to an unfamiliar education system?** IncluSMe, an international project on intercultural learning in teacher education for maths and science, may well have the answer.

TEXT: KATIE BINGHAM | FOTO: PATRIK SVEDBERG

AS ANY TEACHER WILL TELL YOU, their classroom is an eclectic mix of personalities and varying talents. The skill is to build relationships and see the individual needs. But the needs of a refugee or immigrant student can often be obscured in a fog of misunderstanding and miscommunication.

According to Associate Professor Jesper Boesen from the School of Education and Communication, the challenge for teachers is a complex one.

“Teachers need to be aware of the cultural differences, the language barriers these students face, even the different ways they might have been taught in their home country.”

Jesper Boesen, a researcher in Maths education and Head of department in psychology and education, represents Jönköping University as one of the eleven European higher education institutes for ITE (Initial Teacher Education) that make up the IncluSMe team. This huge collaboration is coordinated by Freiburg University of Education in Germany.

TEACHING TOMORROW'S TEACHERS

IncluSMe came about as a by-product from a previous research project that these international partners had collaborated on. Their idea is to develop teaching materials to be used in conjunction with ITE courses for maths and science teachers. Produced in the shape of 14 modules, of which Jönköping University is developing two, these materials will ultimately be accessible for teacher educators via a web portal. A series of annual summer schools will also provide a teaching platform for the modules, the first of which is in the summer of 2018 in Prague where Jönköping University will send four ITE students.

One of the modules that Jönköping University is developing addresses the idea that newcomers will have a set of both deficiencies and excellences when they come into a new school system.

“Some students may never have been to school before and therefore will have a clear lack of knowledge compared to their peers. But what we also have experienced

here in Sweden is that some newcomers are much further ahead in the curriculum than Swedish students. How do we prepare our teachers for this diversity of knowledge?”

Jesper Boesen goes on to explain that determining what an immigrant or refugee student's knowledge level is, is not always so straightforward.

” The difficulties the immigrant students face are not so different from Swedish students. This should benefit all.

Jesper Boesen, Associate Professor in didactics of mathematics

“What if a student has learnt a totally different algorithm in their home country, one that is ultimately correct, but unfamiliar to the teacher?” he suggests. “How about the student who is gifted in maths or science but is unable to express this in a new second language? Or the newcomers from war-torn countries, stressed and traumatized, whose silence in class might be misinterpreted as an inability to follow the lesson?”

TOOLS FOR CULTURAL AWARENESS

It is the IncluSMe Project's hope that the modules they produce will help teachers navigate this tricky terrain. One of the first modules that Jönköping University developed for the project is about intercultural

competences, giving teachers the tools to become aware of cultural differences.

Interestingly, part of this includes making them reflect on their own attitudes and preconceptions. For example, one activity is a ‘word association test’, which, when played out, can reveal to a student their own hidden and implicit prejudices towards minority groups. Uncomfortable stuff maybe, but the goal of the activity is to promote self-awareness, the first and most important step towards a change in attitude.

Collaboration is another key message coming out of the modules.

“It's important for teachers to see that many of the difficulties they meet are not necessarily tied to maths and science, and are not their sole responsibility,” says Jesper Boesen. “Many of the modules address this idea of knowing who to collaborate with – special educators, school counsellors or language teachers. It's about pooling resources to deal with the challenge.”

CREATING SOCIAL COHESION

Looking out of the classroom window at the bigger picture, IncluSMe's goal is, according to their website, that their intercultural approach towards educating refugee and immigrant youth will ‘provide for stable, socially cohesive societies’. The big hope, according to Jesper Boesen, is that in the future, teachers all over Europe will be equipped with a set of tools so that they can continue to be aware of cultural differences and think about maths and science teaching in a new way.

“Kids will have teachers that have the capacity to see them and to see what it is they can and can't do in order to help them. The difficulties the immigrant students face are not so different from Swedish students. We don't want to create a specific way of teaching for just one set of students, this should benefit all students. So we try to develop learning awareness that is open to all kinds of diversity and inclusive in all the respects. We don't want to change those coming in so that they are more like us. We want to welcome them and form something new with them.”

Visit inclusme-project.eu to find out more.

SÅ BLIR VI ÄNNU BÄTTRE PÅ SAMVERKAN!

Forskare och företag har ofta olika förväntningar på samverkan. Och det är inte alltid solklart hur projekten ska finansieras. Cecilia Bjursell och Annika Engström, forskare på JU, vet hur vi kan bli ännu bättre på att samarbeta.

TEXT: AMELIE BERGMAN | FOTO: DANIEL EKMAN

SAMVERKAN MELLAN AKADEMI OCH NÄRINGS LIV

är samtidens stora trend. Tanken är förstås att vi är starkare tillsammans. Genom att samarbeta kan forskare och företag hitta lösningar på ekonomiska och sociala utmaningar som vi inte klarar av att möta var för sig.

– Det är en tanke som de flesta är positiva till. Men vi måste också fundera över hur vi samverkar och varför. Vi ska inte bedriva samverkan för samverkans skull, säger Cecilia Bjursell.

DRIVKRAFTER OCH MOTKRAFTER

I vår region är samverkanstanken stark. Jönköping University har ett framgångsrikt samarbete med näringslivet, som också aktivt har stöttat etablering och utveckling av högre utbildning i regionen. Men som alltid finns det möjligheter till förbättringar. Därför har Cecilia Bjursell och Annika Eng-

ström undersökt de hinder som finns i ett samverkanprojekt, ur forskarens perspektiv. Underlaget består av intervjuer med forskningsledare på Jönköping University.

Studien tar sin utgångspunkt i människan och individen. Inspirationen har de hämtat från Kurt Lewin som framgångsrikt har forskat kring mänskligt beteende i samband med förändringar.

– Tanken är att vi ingår i olika befolkade system där vi samspelar med varandra samtidigt som vi utsätts för drivande krafter och motkrafter. Systemet reglerar sig själv. När de pådrivande krafterna blir för stora så slår motkrafterna till, förklarar Annika Engström.

När samhället driver på för ökad samverkan, till exempel i form av regeringens nya utbildningsproposition, så kommer det att dyka upp hinder längs vägen.

OLIKA FÖRVÄNTNINGAR

– En grundläggande problematik är att vi har motstridiga belöningsystem inom akademien. Samtidigt som vi uppmuntras att samverka, så belönas vi efter hur mycket vi publicerar oss. Och om vi ska publicera oss, så behöver vi tid på kammaren och hinner inte samverka i den utsträckning som önskas, förklarar Cecilia Bjursell.

Samtidigt skiljer sig förväntningarna åt.

– Företagen ser gärna forskaren som en konsult som ska komma in och lösa ett problem. Men forskaren ser samverkan som ett bidrag till den samlade kunskapen i samhället. Här krävs det att vi är tydliga och har förståelse för varandras olika förväntningar, säger Annika Engström.

Det finns också en eftersläpning i systemet som kan ställa till det i relationen mellan forskare och företag. Samverkanprojekt kan finansieras genom olika

Cecilia Bjursell och Annika Engström har forskat om samverkan.

projektansökningar. Men ansökan kräver förarbete och innan ansökan har beviljats kan det ha gått ett år. Inom näringslivet ses det som lång tid.

PRAKTISKA LÖSNINGAR

Cecilia Bjursell och Annika Engström ser sätt att navigera förbi hindren. På samhälls- nivå krävs det att beslutsfattarna är medvetna om vad som sätts i rörelse och vilka konsekvenserna blir. På organisationsnivå kan lärosätena se över hur resurserna fördelas till forskarna. I dag har forskarna inte någon tid avsatt för samverkan i sin tjänst. All samverkan sker på tid som måste tas

från forskarens arbete med att publicera sig. På samma sätt är allt arbete med projektansökningar ofinansierat, fram tills det att projektet beviljas medel. Det här är faktorer som orsakar motstånd på både organisations- och individnivå.

– Samverkan är alltid en form av kompromiss, men vi tror att det finns relativt enkla

lösningar. De forskare som ser nytta med att samverka skulle till exempel kunna få möjligheten att söka lite medel och tid avsätta just för samverkan, säger Cecilia Bjursell:

– På individnivå är det också viktigt att forskarna får ökad kompetens i samverkansfrågor – till exempel inom ramarna för forskarutbildningen. Det har vi faktiskt inte i dag.

” Här krävs det att vi är tydliga och har förståelse för varandras förväntningar.

**ALLMÄNNA
FÖRELÄSNINGAR!**

Med högskolans nya
doktorer, hedersdoktorer
och professorer

JÖNKÖPING UNIVERSITY
4 MAJ

Akademisk högtid är vårens höjdpunkt

Den 5 maj är det dags för Jönköping Universitys egen uppsluppna nobelfest. Gäster från hela världen sluter upp för att fira högskolans senaste framsteg.

TEXT: AMELIE BERGMAN | FOTO: PATRIK SVEDBERG

FESTLIGARE ÄN SÅ HÄR BLIR DET INTE i akademiska sammanhang.

– Akademisk högtid är tillfället då vi uppmärksammar våra forskare och högtiden har därmed en betydelsefull intern funktion. Den sänder också viktiga signaler till det omgivande samhället att Jönköping University är en plats där det händer mycket, säger Johan Larsson som är övermarskalk och ceremonimästare under Akademisk högtid.

NYA DOKTORER HYLLAS

Under Akademisk högtid promoveras, det vill säga utnämns, de doktorer som har avlagt doktorsexamen under de senaste två åren.

Vid Jönköping University installeras även nya professorer. I år är det fler som hedras än tidigare. 36 doktorer ska promoveras och 11 professorer installeras, samtidigt utnämns också fyra nya hedersdoktorer. Årets högtid blir dessutom lite extra festlig då hela ceremonin kommer att inledas med installationen av Jönköping Universitys nya rektor, Agneta Marell.

– Akademisk högtid omgärdas av traditioner som sträcker sig många hundra år tillbaka i tiden. Vid promoveringen får doktorerna sina tre så kallade insignier. Som doktor får du ett diplom och rätten att bära doktorshatt och doktorsring. Jönköping Universitys doktorer

får diplommet och doktorshatten av skolan. Hedersdoktorerna får dessutom doktorsring, berättar Johan Larsson.

Ceremonin hålls på svenska men viktiga delar översätts till engelska med hänsyn till Jönköping Universitys många internationella medarbetare. En del äldre lärosäten håller fortfarande ceremonin på latin.

ETT HEDERSUPPDRAG

Som övermarskalk har Johan Larsson uppdraget att leda den akademiska högtiden. Han deltar i planeringen, utbildar marskalkarna och pålyser de enskilda programpunkterna. Ett jobb som han gör vid sidan av sin

Övermarskalk Johan Larsson med sin fru Maria Högberg Larsson.

ordinarie tjänst som programledare och universitetsadjunkt i företagsekonomi vid Jönköping International Business School.

– Att vara övermarskalk är ett hedersuppdrag som dessutom är väldigt roligt. Till min hjälp har jag mina marskalkar – fyra kvinnliga och fyra manliga studenter som assisterar dem som ska promoveras och installeras.

Ceremonin med efterföljande fest hålls i Konserthuset på Elmia. Festen har akademisk flair med högtidsklädda gäster, hederstecken, levande musik och dans. ”Uppsluppen Nobelfest” är känslan som eftersträvas. Akademisk högtid är för särskilt inbjudna men allmänheten är varmt välkommen på vitterhetsfest redan dagen före, då de nya doktorerna och professorerna bjuder in till allmänna föreläsningar på Jönköping University.

Michael A. Hitt – en av fyra hedersdoktorer vid Akademisk högtid

Michael A. Hitt är en av de fyra hedersdoktorer som utses vid årets Akademisk högtid. Han får utmärkelsen bland annat för sina insatser för Centre for Family Enterprises and Ownership, CeFEO.

TEXT: AMELIE BERGMAN | FOTO: LEO WESSON

MICHAEL A. HITT ÄR PROFESSOR EMERITUS vid Texas A&M University och har nyligen listats som en av de tio mest citerade forskarna inom management de senaste 25 åren. Han utses till hedersdoktor för en internationellt framstående gärning och för att ha bidragit till att göra familjeföretagsforskningen till ett etablerat forskningsfält. Michael A. Hitt har dessutom gjort viktiga insatser för utvecklingen av forskningen inom CeFEO vid Jönköping International Business School.

Michael A. Hitt berättar att han har valt att investera tid och engagemang i Jönköping University på grund av en mångårig respekt för verksamheten.

– Jag deltog i en workshop på Jönköping University och blev imponerad – både av forskningsprogrammet inom entreprenörskap och familjeföretagande och av den höga kvalitetsnivån hos doktoranderna.

Michael A. Hitt har besökt Jönköping International Business School ett flertal gånger samt varit mentor och rådgivare i forskningsrelaterade verksamheter. Han deltar även i flera forskningsprojekt med CeFEO-medlemmar.

– Jag har bland annat jobbat tillsammans med två forskare vid Jönköping University och en forskare vid ett franskt universitet för att undersöka familjeföretags strategier för internationalisering. I samarbete med en annan forskare vid Jönköping University har jag även undersökt företags innovationsstrategier i olika steg av livscykeln. Jag ser verkligen fram emot vårt fortsatta samarbete! säger Michael A. Hitt.

Michael A. Hitt, professor och hedersdoktor

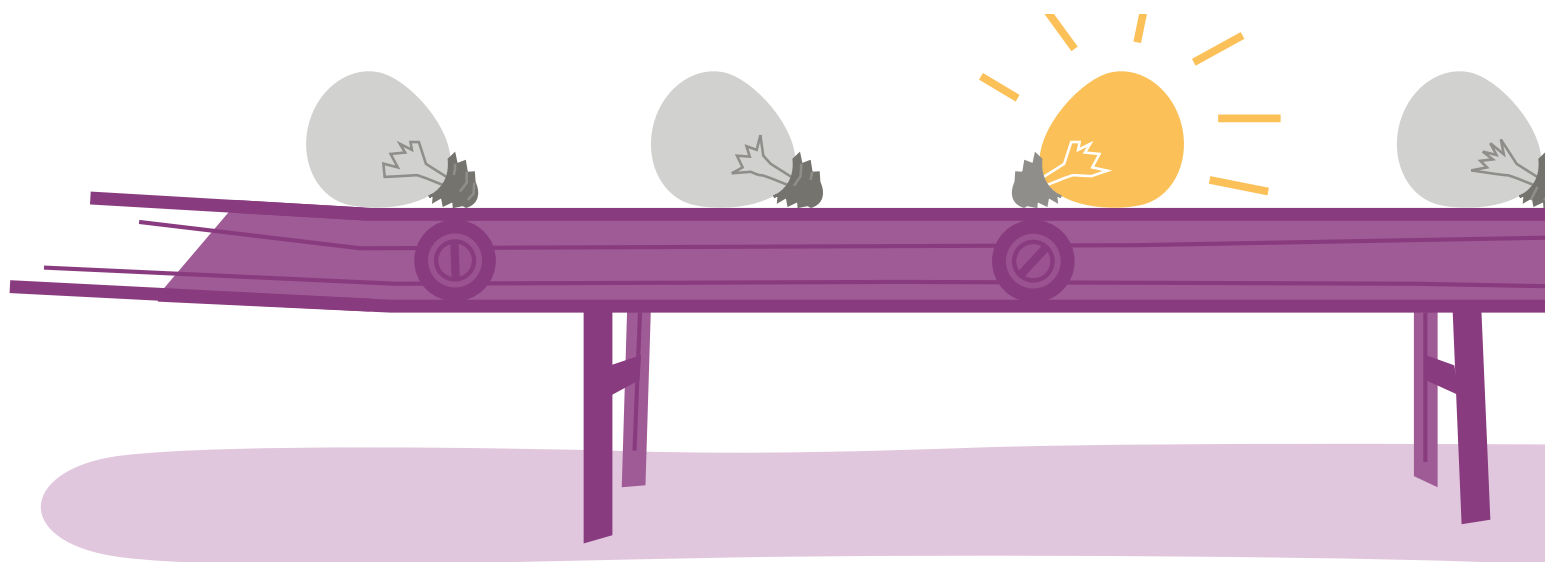
STUDENT LIFE

Nära tusen nyfikna gymnasieelever, föräldrar och andra intresserade besökte Öppet hus på Jönköping University lördagen den 10 mars. Personal och studenter fanns på plats för att besvara alla tänkbara frågor om utbildning, studentliv, Jönköping och mycket mer.

Foto: Daniel Ekman

INNOVATION SOM EN DEL I VARDAGEN

– När kreativitet och utförande går hand i hand

» Vad behövs för att människor i ett företag ska kunna jobba med innovation samtidigt som de driver den dagliga verksamheten framåt? I forskningsprojektet Innovate vid Tekniska Högskolan vill forskarna tillsammans med företagen skapa förståelse för hur innovationsarbetet kan integreras i det dagliga, operativa arbetet.

TEXT: HANNA SJÖSTRÖM | FOTO: PATRIK SVEDBERG
ILLUSTRATION: KRISTOFFER NILSSON

För de allra flesta företag är innovation ingen valbar aktivitet som de kan välja bort för att motivationen saknas eller tiden aldrig tycks räcka till. På en global marknad där det gäller att ligga i framkant är innovation istället en fråga om att vara eller inte vara. Men hur klarar ett litet eller medelstort företag att vara innovativt samtidigt som den operativa verksamheten kräver ständigt fokus?

INNOVATIVA MEDARBETARE EN NYCKEL

I januari startade ett nytt forskningsprojekt på Tekniska Högskolan med målet att projektdeltagarna – forskare och företag – tillsammans ska utveckla kunskap om hur små och medelstora företag (SMF) kan öka sin innovationsförmåga.

Innovation förknippas ofta med utveckling av nya produkter, men i det här sammanhanget handlar det minst lika mycket om att utveckla processer, arbetssätt och nya sätt att organiseras, mötas och kommunicera.

Utmaningen att få igång ett fungerande innovationsarbete är särskilt stor för mindre företag, eftersom de sällan kan avsätta en grupp anställda för att enbart vara kreativa och jobba med innovation. Istället måste medarbetarna klara att på samma gång hålla det operativa arbetet igång och fundera på hur verksamheten kan förbättras och utvecklas för att fortsätta vara konkurrenskraftig.

– När kundorder ska hanteras och leveranstider ska hållas kan det vara svårt att höja blicken och fundera på hur man skulle kunna göra saker annorlunda. Med innovationsförmåga menar vi just förmågan att hantera innovationsarbetet parallellt med den löpande driften, berättar Annika Engström som leder projektet.

MIX AV PERSPEKTIV GER NYTÄNKANDE

Det nya projektet heter Innovate och kommer att pågå under tre år. Det är ett samverkansprojekt mellan Tekniska Högskolan och sex

GSARBETET

Annika Engström är universitetslektor i arbetsorganisation.

Innovate

FULLSTÄNDIGT PROJEKTNAMN:

Conditions for innovation capabilities in small and medium-sized manufacturing companies

DELTAGANDE FÖRETAG:

Ad-Plast, Bufab Lann, Fergas AB, Hultsteins Kyl AB, Lundbergs Pressgjuteri AB, Mastec components AB

INNOVATE INGÅR I SPARK, Jönköping Universitys långsiktiga satsning på forskning och utbildning inom kunskapsintensiv produktframtagning.

små och medelstora tillverkningsföretag lokaliserade i Jönköpings län.

I projektet deltar fem forskare med olika bakgrund och specialistkompetenser – allt från arbetsorganisation och produktionssystem till innovation och entreprenörskap. Blandningen av kompetenser är ingens slump utan en medveten strategi menar Annika Engström:

– När olika perspektiv får mötas finns en potential att utveckla nya sätt att tänka och arbeta. Av den anledningen har vi också med företag från olika branscher i projektet.

Ett av företagen är Lundbergs Pressgjuteri, som ser en chans att få inspiration och nya insikter genom projektet:

– Just nu står vi inför utmaningar kopplade till hur vi ska styra vår verksamhet och ser ett behov av att ändra våra arbetssätt. För att kunna göra det på ett framgångsrikt sätt vill vi skaffa oss mer kunskap om hur man kan arbeta med förändring och lyfta idéer som kommer upp på olika ställen i organisationen, säger Cajsa Lundberg, vd vid företaget.

FOKUS PÅ MÄNNISKORNA OCH DERAS LÄRANDE

Forskarna i Innovate kommer att använda sig av en metodik som kallas emic learning. Den går i korthet ut på att deltagarna i projektet lär sig genom att förstå vad de själva gör, vad som fungerar bra och vad som behöver förbättras.

– Vi vill i det här projektet hjälpa både chefer och medarbetare att bli uppmärksamma på vad de gör och hur de gör det. Vi tror att, genom att synliggöra och medvetandegöra det som händer i det dagliga arbetet,

kan organisationens innovationsförmåga öka, säger Annika Engström.

Deltagarna från de sex företagen ska få berätta om sina erfarenheter, gå på djupet i hur de hanterar olika processer och identifiera vad som ställer till problem och vad som hindrar dem.

– Vi kommer också ta in inspiratörer som kan ge nya perspektiv och uppslag, men tanken är inte att ett gäng experter ska komma in och tala om hur företagen ska göra. Snarare vill vi aktivera medarbetarna själva och ta tillvara deras erfarenheter, förklarar Annika Engström.

FÖRETAGEN DELAR ERFARENHETER

Praktiskt kommer det gå till så att deltagarna i projektet med jämna mellanrum träffas och arbetar med ett tema, till exempel "kreativa miljöer" eller "att aktivera medarbetare i innovationsarbete". Inför varje träff får företagen hemläxor och forskarna gör olika studier. De testar, experimenterar, diskuterar och analyserar olika koncept i den egna organisationen och möts sedan för att dela sina erfarenheter och lära av varandra och forskarna.

– Vår utgångspunkt är att vi ska lära oss av och tillsammans med dem som deltar från företagen. Vi tror att det redan pågår många bra saker på de här företagen som de kanske inte själva ser och förstår kraften i. Vi vill hjälpa företagen att hitta den egna styrkan och samtidigt förstå hur de kan jobba för att stimulera innovationskraften i företaget, avslutar Annika Engström.

CeFEO HAR VÄRLDENS UPPMÄRKSAMHET

När rikspresen vill ha expertkommentarer om IKEA eller Stenbeckssfären så vänder man sig till CeFEO. Här finns några av världens ledande experter på familjeföretagande.

TEXT: AMELIE BERGMAN | FOTO: PATRIK SVEDBERG

→ FAKTA

En studie i Journal of Small Business Management i oktober 2017 rankade Jönköping International Business School som bäst i Europa och tvåa i världen inom entreprenörskapsforskning.

En rapport som publicerades i juli 2017 av Nordforsk, placerade JIBS som etta i Sverige och fyra i Norden i det bredare forskningsområdet Business Studies and Economics.

Mattias Nordqvist Professor i företagsekonomi, chef för CeFEO och familjeföretagsforskare.

Forskningsentret CeFEO, Centre for Family Enterprise and Ownership, är verkligen i blickfånget just nu. I höstas kom en oberoende undersökning som rankade Jönköping University bäst i Europa och tvåa i världen gällande forskning om entreprenörskap. Analysen byggde på hur många gånger olika forskningsartiklar hade citerats av andra forskare. Studien publicerades i Journal of Small Business Management och författarna lyfte fram CeFEO som en starkt bidragande orsak.

STARK TEAMKÄNSLA

Professor Mattias Nordqvist, som leder arbetet vid CeFEO, ser flera orsaker till framgångarna.

– När vi startade vårt centrum för snart tretton år sedan, var det med målet att bedriva forskning med akademisk excellens och praktisk relevans. Forskningen skulle alltså ha en hög akademisk svansföring men också vara relevant för samhället i stort. Vi var tidigt ute med relevanstanken, vilket har varit en stor fördel.

Därmed har CeFEO kunnat knyta till sig namnkunniga forskare och stora forskningsanslag – pengarna kommer bland annat från familjeföretag som ser nyttan med CeFEOs arbete.

– Kulturen vid CeFEO är också viktig. Vi har en utpräglad teamkänsla där forskarna tillsammans jobbar för att stärka centrets varumärke. På det sättet har både centret och de individuella forskarna fått genomslag. Forskarna väljer att stanna hos oss och vi kan arbeta långsiktigt.

SVENSKA ÄGARFAMILJER ÖVERRASKAR

I dag verkar ett 30-tal forskare vid centret som har en internationell profil. Forskningen spänner över ett brett fält – från generationsskiftet, som

är en aktuell fråga för familjeföretagare över hela världen, till hur man framgångsrikt tillsätter en extern VD.

– Vi forskar också kring hur man kan fortsätta att utveckla entreprenörskap och innovation och samtidigt behålla företaget i familjen. Det finns en bild av att familjeföretag lätt stagnerar, men det är delvis en myt, säger Mattias Nordqvist och tar svenska familjeföretags engagemang i startupbolag som ett exempel.

– Många svenska bolagsfamiljer växer inte bara i sin egen portfölj utan går in i nya branscher och stöttar unga bolag i deras utveckling, berättar Mattias.

Hans forskning inom området har bland annat uppmärksammats i en artikel i Dagens Industri.

– På det här sättet bidrar familjeföretagen till att nystartade techbolag på börsen inte köps upp av utländska intressen, utan förblir svenska. Ämnet är väldigt aktuellt!

LÄRANDESPEL FÖR SJUKSKÖTERSKESTUDENTER

Hur kan man föra in digitala lösningar på ett nytt sätt i sjukvården? Det var frågan som Maria Giovinazzo Brovall, docent i omvårdnad, tillsammans med en forskargrupp med medlemmar från flera högskolor och universitet ställde sig. I bland annat skolan och försvaret har man länge använt sig av så kallade serious games, eller lärandespel, för att till exempel träna eller certifiera sin personal.

TEXT & FOTO: DANIEL EKMAN

Inom sjukvården fanns det dock väldigt lite visade det sig. Det som fanns var i akutsjukvården där de använde en del enklare simuleringar i datorspelsformat.

– Inom området vi var intresserade av, svårt sjuka och döende, fanns det inte någonsin i världen och det måste ju bero på att det är så komplext och svårt, säger Maria Giovinazzo Brovall.

– Det kanske inte går att göra, men vi som har forskat inom området så länge måste ju pröva, fortsätter hon.

KARTLÄGGNING AV UTBILDNINGAR

Nästa steg var att göra en kartläggning av hur mycket av sjuksköterskeutbildningarna på svenska högskolor och universitet som ägnas åt palliativ vård.

› Spelet heter Thinking & Linking

och utvecklas i samarbete med ett spelföretag i Skövde. Spelet består av tre delar med både teori, i form av kunskapsfrågor, och praktik.

› **Forskargruppen bakom** har arbetat och forskat tillsammans med end-of-life-frågor sedan 2009 och består av forskare från Jönköping University, Högskolan i Skövde, Göteborgs universitet och Ersta Sköndal Bräcke högskola.

– Det håller vi på att sammanställer just nu, men den känslan vi får är att det rör sig från några få timmar till femveckors-kurser. Så det ser väldigt olika ut över landet, säger Maria Giovinazzo Brovall.

Det har även gjorts en enkätundersökning för att se hur studenter ser på det kommande ansvaret. Det visade sig att många av studenterna var väldigt oroliga och kände sig otrygga. Det de var mest otrygga inför var möten med de sjuka, att samtala med närstående men även att ta hand om döda kroppar.

SIMULERING I DEN VIRTUELLA VÄRLDEN

Studenterna tycker generellt att olika simuleringar är givande. Då får de möjligheten att

träna men också möjligheten att göra fel utan det skadar någon. Problemet med simulering är att det är tidskrävande och kostsamt.

– Då tänkte jag att man kan flytta simuleringsdelen in i ett spel, i den virtuella världen så kan de även där få möjlighet att göra fel och träna. Så det håller vi på och bygger nu. Vi har en prototyp nu med ett case, säger Maria Giovinazzo Brovall.

– Anna ligger på sjukhus och har andnings-svårigheter och kommer att dö på grund av det. Studenterna får interagera med Anna och hennes dotter och göra olika val. Och sen så får man respons från Anna om hur hon mår, fortsätter Maria Giovinazzo Brovall.

POSITIVA STUDENTER

Tanken är att bygga ut spelet så att studenterna ska kunna välja ett antal olika patienter och case.

– Drömmen är att ha sex till åtta olika case så att studenterna kan gå in i en vårdavdelning och välja vilken patient man vill vårda, säger Maria Giovinazzo Brovall

Studenterna som har fått testa prototypen är väldigt positiva och Maria Giovinazzo Brovall ser gärna att det även ska kunna bli ett hjälpmedel för personal och inte bara för studenter.

– Tanken är att göra en större projektplan och det ska ut och testas på sjukvården; på sjuksköterskor och undersköterskor, på vårdavdelningar eller palliativa enheter eller äldreboende, säger hon.

Maria Giovinazzo Brovall, docent i omvårdnad

Ivan Arkhipov

”Det är mer givande att drivas av sin passion än att drivas av pengar och prestige”

Under sin studietid på Jönköping University fick Ivan Arkhipov många internationella erfarenheter och en förståelse för vikten av att brinna för det man jobbar med. I dag är han ekonomiansvarig på Umicores kontor i Nagoya, Japan.

TEXT: MARIE EINEMO | FOTO: PRIVAT

Ivan Arkhipov började 2006 på ett kandidatprogram i nationalekonomi vid Jönköping International Business School, JIBS. Då hade han redan en kandidatexamen i orientaliska studier från Far Eastern Federal University i Vladivostok. Under utbildningen på JIBS passade han på att åka på utlandsstudier två gånger: till Milano och till Yokohama.

– Blandningen av erfarenheter från mina tidigare studier, tiden på Jönköping University och utbytesterminerna utvecklade

de mig mycket som person, jag blev tryggare och starkare i mig själv och hittade nya sätt att tänka. Den mest värdefulla upptäckten vid Jönköping University för mig var nog att jag fick en helt annan syn på utbildning och det har varit användbar vägledning i det ”verkliga” livet. I vår tid är hastigheten på framsteg och informationsuppdateringar så snabb att vi helt enkelt inte har råd att sluta lära oss något nytt varje dag.

Efter sin examen vid JIBS och en masterutbildning i ekonomistyrning vid Vlerick Business School i Belgien började Ivan Arkhipovs som trainee vid Umicore – ett världsledande företag inom ädelmetallkemi och avancerade material. I dag har han varit på Umicore i åtta år och är ekonomiansvarig vid företagets affärsenhet för bilkatalysatorer i Nagoya, Japan.

– På JIBS var jag i Japan en termin och skrev också min uppsats på distans därifrån. Det gav mig erfarenhet av japanska och bidrog till att jag passade perfekt in på profilen när Umicore sökte efter en person till enheten i Nagoya: erfarenhet och nätverk i företaget, ekonomibakgrund och japanska språkkunskaper.

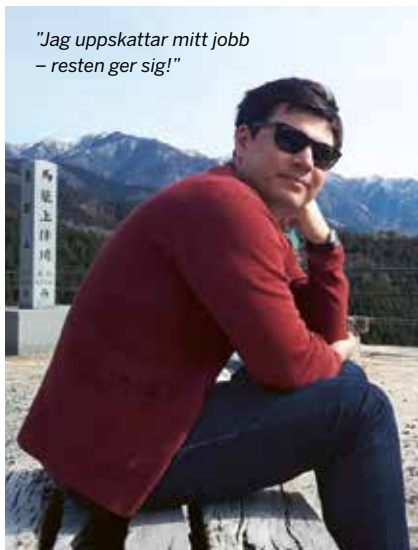
En av Ivan Arkhipovs största drivkrafter är passionen och intresset av det han arbetar med.

– Det är något jag tar med mig från min tid i Sverige, det kanske låter konstigt men jag såg det hos många människor där: det är mer givande att drivas av sin passion än att drivas av pengar och prestige.

Vad framtiden bär med sig säger Ivan Arkhipov är oviss, men han är öppen för alla möjligheter.

– Jag strävar efter att ha ett meningsfullt arbete som jag trivs med - och det har jag! Hittills har jag bott och arbetat i åtta länder och jag har inga problem att lägga till några fler på listan, om det finns behov av min kunskap och närvaro. Jag är stolt över att arbeta i ett av de ledande kemiföretagen och få vara del av dess framtid och glad över att min familj, vänner och kollegor finns där för att stötta mig framåt.

”Jag uppskattar mitt jobb
– resten ger sig!”

Namn: Ivan Arkhipov

Kommer från: Vladivostok, Ryssland

Gör nu: ekonomiansvarig på Umicore i Nagoya, Japan

Framtidsdröm: Ett fortsatt lyckligt och harmoniskt liv, där jag uppskattar mitt jobb och får spendera tid med familj och vänner. Resten ger sig!

NYTT FRÅN STUDENTKÅREN

Text: Roberto Cerqueira | Foto: Emma Björkdahl

INTERNATIONELL VINTERINSPARK

➤ Ett nytt år med nya möjligheter har startat och vilket sätt är bättre än att börja året med en inspark för 500 personer? Detta var det första projektet för Roberto Cerqueira, som tagit över posten som projektledare, och blir ett litet eldprov inför den större insparken i höst.

Det som är både utmanande och samtidigt gör det extra roligt att arrangera vinterinsparken är att majoriteten av de nya studenterna är internationella. Det skapar en atmosfär med en mängd olika kulturer och det blir ett härligt utbyte mellan dessa, samtidigt blir det massvis med nya intryck för alla som deltar.

Angående årets upplaga av vinterinsparken fanns det några ändringar från tidigare som vi är riktigt nöjda med. Den största förändringen är att vi för första gången någonsin genomförde en sittning i Campus Arena, med väldigt gott resultat. Detta är en gyllene chans för de nya studenterna att få se hur en sittning går till och är ett uppskattat inslag av både faddrar och

studenter. Något som även var nytt för i år är att det hela avslutades med en liten prisutdelning med priser till såväl nya studenter som faddrar. Som så ofta förut bidrar Akademien till en härlig stämning och blir en naturlig avslutning på de flesta kvällar med härlig musik och glada miner.

Nu har arbetet fram mot hösten tagit fart ordentligt. I skrivande stund har faddrarna börjat rekryteras och planeringen är i full gång inför hösten. Det märks att solen börjar komma fram allt oftare och med det blir det allt lättare att blicka framåt.

Foto: Anna Jansson

JU-alumn årets unga ledande kvinna

Utmärkelsen Årets unga ledande kvinna har delats ut till Filicia Björkman, enhetschef inom äldreomsorgen i Jönköpings kommun som tog examen från Personalvetarprogrammet på Jönköping University 2016.

➔ **Ur juryns motivering:**
Vinnaren har tagit sig an en arbetsplats med många olika utmaningar, men har hela tiden sett till att få medarbetarna med sig i förändringsprocessen. En av hennes främsta styrkor är att få ut det bästa

av varje medarbetare och att se möjligheter där andra sett hinder.

Trots sin mycket unga ålder är hon en klart lysande ledarstjärna och en förebild för chefer i offentlig verksamhet. Med sitt målinriktade sätt och

förmåga att inspirera andra kommer hon vara med och förändra bilden av hur det är att arbeta inom vård och omsorg. Jönköping University är stolt partner till initiativet Årets unga ledande kvinna. Läs mer på aretsungaledandekvinna.se

DESIGNSTUDENTER I SAMARBETE MED IKEA

Studenter på masterprogrammet Industrial Design har under hösten tagit fram förslag på nya produkter i Ikeas serie "Omtänksam", som fokuserar på ergonomisk design.

Uppdraget från Ikea var att uppfinna och formge en produkt som kan hjälpa personer med nedsatt rörelseförmåga att resa sig ur en stol eller fåtölj.

– Det finns redan produkter på marknaden som gör detta, men de flesta har ett utseende som påminner om sjukhus, och de kräver en motor eller liknande för att fungera, berättade studenten Olof Lundberg. Ikea ville ha en lösning som såg snygg ut och fungerade bra, och enbart använde handkraft.

En annan förutsättning var att produkten skulle kunna fungera i många olika stolar och fåtöljer. Studenterna på programmet arbetade tillsammans under hela hösten, och arbetade fram en produkt som placeras under stolsitsen. Genom att vrida på en spak får man en liten "skjuts" uppåt. Studenterna var noga med att minimera klämrisken, och att göra produkten lätt att använda.

Ett annat förslag som studenterna tog fram var en stol som tippar en aning framåt när man reser sig, ungefär som en gungstol, och därför gör det lättare att komma upp.

I slutet av december presenterade studenterna sina förslag på Ikeas kontor i Älmhult, och responsen var mycket positiv. Produkterna ska nu utvärderas, och i bästa fall kommer någon av dem att finnas i butik under nästa år.

Foto: Ida Boman

Science Park, Tekniska Högskolan och Makers Jönköping skapar unik mötesplats

Den ideella föreningen Makers Jönköping startades 2016 med visionen att skapa förutsättningar för kreativitet och skapande i samhället. Science Park och Tekniska Högskolan är stolta huvudsponsorer till Makers Jönköping och upplåter nu lokaler till föreningen vilket innebär att Jönköping får ett så kallat makerspace värt att tala om.

I de nyrenoverade lokalerna hos Science Park kommer Makers Jönköping att inreda ett kreativt labb, och i den angränsande föreläsningssalen kommer föreningen kunna arrangera spännande workshops. Tanken med de nya lokalerna är att människor lättare ska kunna komma i kontakt med varandra genom naturliga möten.

– Det här är en ny unik mötesplats i Jönköping som erbjuder våra ingenjörstudenter möjlighet att regelbundet träffa yrkesverksamma ingenjörer och andra tekniskt intresserade. Tillsammans kan de skapa en plats för kreativitet, nyfikenhet och innovation, säger Linda Bergqvist, näringslivsansvarig på Tekniska Högskolan, om samarbetet.

På Science Park hoppas man och tror att samarbetet kommer attrahera nya målgrupper som vanligtvis inte tänker på Science Park som en landningsplats.

Makerrörelsen genomsyras av viljan att praktiskt förstå hur saker fungerar, tillsammans med önskan att få saker att fungera bättre. Rörelsen inkluderar alla former av hantverk.

Samarbete med BI

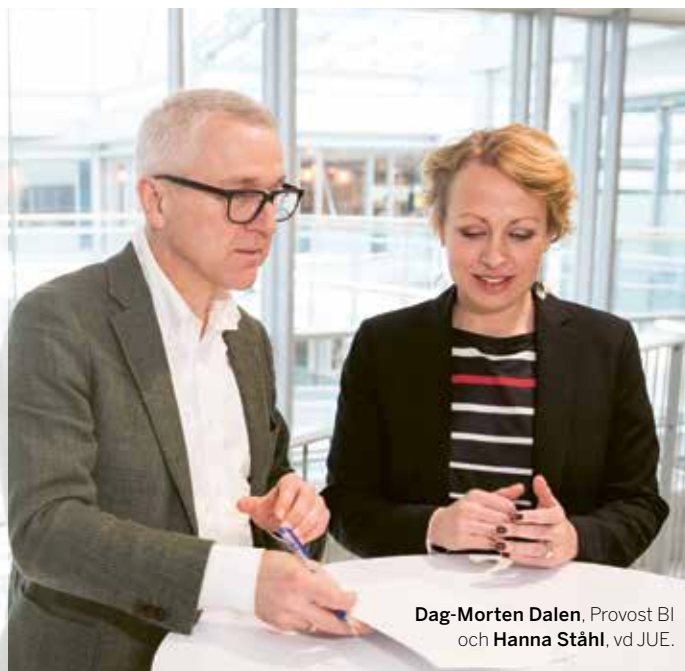
Jönköping University Enterprise (JUE) och BI Norwegian Business School har ingått ett samarbetsavtal för Pathwayprogram.

Blivande BI-studenter kommer att erbjudas att läsa ett så kallat Pathwayprogram vid Jönköping University. Programmet är utformat för att ge nödvändiga kunskaper i bland annat engelska, och ges på Campus Gränna. Studenterna blir villkorligt antagna till BI, och efter avslutat program får de en plats på ett förutbestämt kandidat- eller masterprogram på BI.

– Vi på BI är väldigt nöjda att vi har ingått detta avtal.

Vi var imponerade av kvaliteten på Pathwayprogrammen och av anläggningarna i Gränna. Vi är övertygade om att programmet kommer att förbättra kvaliteten på blivande BI-studenter, säger Feite van Dijk, Special Advisor International Relations vid BI.

– Samarbetet ger oss en fantastisk möjlighet att utveckla Pathwayprogrammen och bidra till den ökade internationaliseringen på Jönköping University, säger Hanna Ståhl, vd vid JUE.

Dag-Morten Dalen, Provost BI och Hanna Ståhl, vd JUE.

Foto: Julia Randau

Företagsforskarskola i digital handel

Svenska handelsföretag behöver kunskap och kompetens som stärker deras konkurrenskraft på den globala marknaden, där digitaliseringen går i snabb takt och förändrar förutsättningarna. Nu startar Högskolan i Borås och Jönköping University med stöd av KK-stiftelsen företagsforskarskolan INSIDR med fokus på digital handel.

Doktoranderna inom forskarskolan kommer att ta sig an forskningsfrågor kopplade till de företagsutmaningar som den digitala omvandlingen av handelsbranschen medför. Till exempel behöver alla aktörer i handeln bli bättre på att förstå och förutsäga konsumentbeteendet för att kunna utforma och vidareutveckla framgångsrika affärslösningar.

– De doktorander som utbildar sig vid forskarskolan kommer att ge handeln viktiga och unika kompetenser, säger Jenny Balkow, universitetslektor vid Högskolan i Borås och projektledare för INSIDR.

De flesta doktoranderna kommer att vara anställda av de företag som ingår

i projektet och ägna 80 procent åt sina forskarstudier. Resterande 20 procent arbetar de på företagen.

– Då kommer de att implementera och kommunicera sina resultat i organisationen. Vi kommer också ha gemensamma arbetsmöten varje termin för att alla ska kunna ta del av framstegen i de olika projekten, förklarar Jenny Balkow.

Projektet INSIDR (Industrial Graduate School in Digital Retailing) finansieras med 21,6 miljoner kronor från KK-stiftelsen, samt motsvarande belopp från de deltagande företagen. Hittills är följande företag klara för projektet: Ellos Group, Eton, Odyssey, Swedbank Sjuhärad, Tieto och Viskans System AB.

CIVILINGENJÖRS-PROGRAMMET DRAR IGÅNG HÖSTEN 2018

Civilingenjör: Industriell produktframtagning ger fördjupade kunskaper i hur produkter utvecklas, sätts i produktion och hittar sin väg ut till kunden, med fokus på internationalisering och kund Anpassning.

– Behovet i näringslivet för den här typen av civilingenjörer är mycket stort. Inriktningen knyter samman produkt- och produktionsutveckling, i ett globalt perspektiv. Att vi kan utöka utbildningsutbudet med civilingenjör är ett viktigt steg i att bygga Jönköping University vidare, i samverkan med våra partners, säger prorektor Mats Jägstam.

Utbildningen kombinerar produktion med produktutveckling i lika stora delar, och ger stora möjligheter att studera en termin eller göra praktik utomlands.

TONÅRINGAR DRICKER HELLRE I HEMMET

Tonåringar festar hellre hemma än utomhus. Birgitta Ander har undersökt betydelsen av de platser där ungdomar berusar sig.

TEXT: AMELIE BERGMAN | FOTO: PATRIK SVEDBERG

– Att berusa sig i hemmen ger ungdomarna större möjlighet till kontroll. Vem man dricker med och på vilket sätt, säger Birgitta Ander, som undervisar och forskar på Hälsohögskolan och har en bakgrund som socionom.

Under många år jobbade hon på fältet och sökte upp ungdomarna på de platser, mestadels utomhus, där man drack och festade. Inför sin doktorsavhandling besökte hon de här platserna igen.

– Många av platserna användes inte alls längre. Och de som fortfarande användes samlade färre ungdomar än tidigare, berättar Birgitta Ander.

– En av anledningarna är förmodligen att berusningsdrickandet bland ungdomar i högstadiet och gymnasiet har minskat och i dag är på de lägsta nivåerna sedan 1970-talet. Jag tror också att användandet av sociala medier kan ha bidragit till minskningen. Tidigare var man beroende av att besöka en plats för att få vara del av ett socialt sammanhang. En plats där det också kunde förekomma alkohol. I dag har det digitala rummet till viss del ersatt den fysiska platsen.

Samtal med före detta kollegor, både

lokalt och nationellt, visade att mönstret var detsamma på många orter, vilket väckte hennes nyfikenhet.

Birgitta Anders avhandling i socialt arbete omfattar totalt fyra studier. Två kvalitativa studier som bland annat utgår från intervjuer med 23 ungdomar i åldrarna 16–18 år, boende i tre mindre kommuner i södra Sverige, samt två kvantitativa studier som bygger på material från forskningsprogrammet LoRDIA (Longitudinal Research on Development In Adolescence).

– Det som förvånade mig, var hur viktigt det var att sträva efter kontroll över berusningen. Ungdomarna talade mycket om festens och berusningens betydelse som kontrast till vardagen. För dem innebär festen oftast att träffas och ha kul. Att ha kontroll över berusningen och festen var viktigt, till exempel vem man drack med och hur mycket. Det här är ungdomar som dricker rejält, men de upplever det som pinsamt och stigmatiserande att bli så fulla att de tappar kontrollen, förklarar Birgitta Ander.

Behovet av kontroll och ökad säkerhet är två av anledningarna till att tonåringarnas

berusningsdrickande har flyttats från platser utomhus in i hemmen.

Enkätmaterialen från LoRDIA visade det var vanligast att berusa sig tillsammans med kamrater i samma ålder och att den vanligaste platsen för berusning var i hemmen. Att berusa sig på olika utomhusplatser resulterade i fler negativa konsekvenser.

– En av studierna fann att både sociala och psykologiska faktorer associeras med tidig debut i substansbruk och faktorerna skiljer sig delvis åt mellan olika substanser. Tillgänglighet till substansen, ett småkriminellt beteende och förmodad föräldratillåtelse var viktiga faktorer för tidig debut i berusning.

Birgitta Ander är universitetsadjunkt vid Hälsohögskolan. Den 23 februari disputerade hon med sin doktorsavhandling "Ungdomars berusningsdrickande – Vem, var och med vilka?"

NAMN & NYTT

Vem på JU vill
du veta mer om?
Tipsa press@ju.se

SENASTE DISPUTATIONER

Foto: Patrik Svedberg, privat

1) **Sofie Wass** disputerade den 8 december med avhandlingen "The importance of eHealth innovations – Lessons About Patient Accessible Information".

2) **Hoda Dini** disputerade den 8 december med avhandlingen "As-Cast AZ91D Magnesium Alloy Properties – Effect of Microstructure and Temperature".

3) **Morteza Poorkiary** disputerade den 15 december med avhandlingen "Managing design rationale in the development of product families and related design automation".

4) **Kristina Lundberg** disputerade den 15 december med avhandlingen "Everyday ethical and leadership challenges related to undertaking care in combat zones within a military organization".

5) **Tina Wallin** disputerade den 12 januari med avhandlingen "Firm Renewal in the Regional Economy".

6) **Mark Bagley** disputerade den 19 januari med avhandlingen "The Birth, Life and Death of Firms in Industrial Clusters: The Role of Knowledge Networks".

7) **Caroline Bäckström** disputerade den 2 februari med avhandlingen "Professional and social support for first-time mothers and partners during childbearing".

8) **Judith van Helvert-Beugels** disputerade den 9 mars med avhandlingen "The emerging role of advisory boards in strategizing in family firms: A sensemaking perspective".

9) **Madeleine Sjöman** disputerade den 16 mars med avhandlingen "The Influence of Social Interaction on the Link between Behavior Difficulties and Engagement among Children with and without Need of Special Support".

Se kommande
disputationer på
[ju.se/forskning/
disputationer](http://ju.se/forskning/disputationer)

SENASTE LICENTIAT- SEMINARIER

Kristina Hellström lade fram sin licentiatuppsats "Density variations during solidification of lamellar graphite iron" den 4 december.

Toni Duras lade fram sin licentiatuppsats "Aspects of Common Principal Components" den 13 december.

Martin Riestra lade fram sin licentiatuppsats "High performing cast aluminium-silicon alloys" den 14 december.

Cinzia Sansone lade fram sin licentiatuppsats "Critical operations capabilities in a high cost environment" den 2 februari.

Djordje Popovic lade fram sin licentiatuppsats "Off-site manufacturing systems development in timber house building: Towards mass customization-oriented manufacturing" den 9 februari.

Jorge Santos lade fram sin licentiatuppsats "Al-7Si-Mg semi-solid castings – microstructure and mechanical properties" den 23 februari.

TVÅ VICEREKTORER UTSEDDA

Nu utökas Jönköping Universitys ledning med två nya roller: Vicerektor för forskning och vicerektor för utbildning.

» – Vicerektorerna kommer att ingå i Jönköping Universitys ledningsgrupp och jobba nära fackhögskolornas forsknings- och utbildningschefer. Målet är att möta behov och utmaningar och finna former för gemensamma prioriteringar i högskoleövergripande frågor. Vicerektorerna kommer även representera Jönköping University nationellt och internationellt i olika frågor och sammanhang, säger rektor Agneta Marell.

Marie Ernsth Bravell, som blir vicerektor för forskning, är docent i gerontologi och arbetar i dag som avdelningschef för Institutet för gerontologi på Hälsohögskolan. Hon har också ett uppdrag som äldrestrateg för Jönköpings kommun. Robert Gunnarsson, som blir vicerektor för utbildning, är docent i fysik och har de senaste åren arbetat med matematikämnet på Högskolan för lärande och kommunikation och varit programansvarig för det naturvetenskapliga basåret.

NYA UTBILDNINGAR MED KVALITET OCH RELEVANS

Nyligen besökte Jönköping Universitys ledning Utbildningsdepartementet för att diskutera nuläge och framtid på det årliga dialogmötet. Centrala frågor var vårt lärosätes utvecklingsmöjligheter inom utbildning och forskning liksom vårt engagemang för nyttiggörande och innovation.

I det budgetunderlag Jönköping University presenterat för departementet planeras de kommande åren bland annat en fortsatt utbyggnad av grundutbildningen, speciellt för tandhygienister, lärare och ingenjörer. Vi ser också ett behov av utökat forskningsanslag, för att ännu bättre möta forskningsanknytningen i utbildning och forskningssamverkan och för en speciell satsning på forskning i pedagogiskt ledarskap med särskilt fokus mot skolledare. Samtliga initiativ görs med identifierade behov regionalt och nationellt som grund.

En av nyheterna i programutbudet på Jönköping University i år är civilingenjör som vi nu har glädjen att kunna erbjuda efter att vi mottog examensrättigheter förra året. Utbildningen, som integrerar produkt- och produktionsutveckling i ett globalt perspektiv, är efterfrågad och engagemanget från regionens företag har varit stort. Ett 60-tal företag, från de stora koncernerna till små- och medelstora företag, stöttade ansökan. Ett annat exempel på en stor strategisk utbildningssatsning i samverkan är vårt lärosätes ambition att ansöka om rättigheter att

bedriva tandläkarutbildning. Etablering av en tandläkarutbildning möter arbetsmarknadens behov av tandläkare regionalt och nationellt och kommer att ytterligare stärka samarbeten i det odontologiska området och Region Jönköpings län.

»90 procent av alumner som tog examen 2016 hade jobb inom två månader efter examen.«

Det nära samarbete vi på Jönköping University har med näringsliv och offentliga verksamheter är oerhört värdefullt i högskolans strategiska arbete. Härefter var högskolans ledning inbjuden av ledningen för Jönköpings kommun för diskussioner om möjligheter som stärker både vårt lärosäte, Jönköpings kommun och hela regionen. Mötet präglades av en positiv framåtanda och det känns mycket glädjande med den ömsesidiga viljan att bidra för gemensam utveckling.

I nära dialog med våra partners utvecklar och bedriver Jönköping University forskning och utbildningar med relevanta inriktningar som stärker regionens och landets konkurrenskraft och bidrar till hållbar samhällsutveckling. Det är målsättningen med verksamhet och för att nå dit måste Jönköping University utvecklas, och utvecklas med kvalitet.

Ett mått av utbildningskvalitet är att våra studenter är efterfrågade på arbetsmarknaden. Att de är efterfrågade märker vi på flera sätt, bland annat i vår senaste alumnuppföljning där hela 90 procent av alumner som tog examen 2016 och är boende i Sverige svarar att de hade jobb inom två månader efter examen. Det tycker vi är ett riktigt gott betyg för att vi är på rätt väg.

Nu fortsätter vi tillsammans framåt.

Agneta Marell,
Rektor

Foto: Patrik Svedberg

GILLAR JUST NU

→ **Grattis SPARK 1 år!** Den 26 april välkomnas näringsliv, akademi och offentliga aktörer till årskonferens för vår KK-miljö SPARK för att diskutera hur vi kan stärka konkurrenskraften hos regionens tillverkningsföretag, på temat "Hur utvecklar vi smarta fabriker i Småland?"

→ **Förutbildning på export.** Vi har många fina samarbeten med internationella partners och ett av de nyaste är att BI Norwegian Business School nu erbjuder Jönköping Universitys Pathway Programmes i Gränna till blivande BI-studenter.

→ **Blivande studenter.** Nyligen höll vi öppet hus på campus och det är roligt och stimulerande att möta alla nyfikna som vill veta mer om hur det är att plugga i Jönköping och som får chans att ställa sina frågor till våra studenter och personal på plats. Välkomna till Jönköping i augusti!

Aktuellt

Mer på gång på
Jönköping University
ju.se/kalendarium

OFFENTLIGA FÖRELÄSNINGAR

Varannan torsdag klockan 18.30 kan du lyssna på populärvetenskapliga föreläsningar om spännande ämnen. Föreläsningarna samarrangeras med Folkuniversitetet. Välkommen till Högskolan för lärande och kommunikation, sal Hc113 (entréplan). Fri entré!

TORS DAG 5 APRIL

Att se religionen som resurs – om teologins utmaningar i vår tid. *Peter Carlsson, teol. dr i religionsvetenskap*

TORS DAG 19 APRIL

Behöver vi universitet när vi har internet? – nya roller för såväl lärare som studenter. *Christina Keller, professor i informatik*

TORS DAG 3 MAJ

Boendesegregation och arbetsmarknadsintegration – hur lösa dagens samhälls utmaningar? *Sofia Wixe, ekon. dr i nationalekonomi*

> Föreläsningarna är ungefär en timma långa, och du kan också se dem live via ju.se/offentliga.

Sofia Wixe,
ekon. dr i
national-
ekonomi

Foto: Patrik Svedberg

ELMIA ÄLDRE

Hur skapar vi delaktighet och inflytande i vardagen? Hur ger vi den bästa vården till personer med demenssjukdom som mår psykiskt dåligt? Hur kan digitalisering främja psykisk hälsa? Det är några av frågorna som tas upp under Elmia Äldre 2018.

> Konferensen hålls på Elmia Kongress- och Konserthus **24–25 april**. Arrangör är Hälsohögskolan.

Akademisk högtid 5 maj

Den akademiska högtiden är en högtidlig ceremoni då nya professorer installeras och hedersdoktorer och de som disputerat vid JU fram till februari 2018 promoveras. Dagen innan ceremonin, den 4 maj, kommer de nya professorerna och hedersdoktorerna att hålla offentliga föreläsningar, och alla är välkomna att närvara.

16
april
2018

Vill du läsa en kurs
eller ett program på
Jönköping University?

Anmälan till höstterminen 2018 stänger den **16 april**.

Me & JU

Me & JU is a magazine from Jönköping University. It is distributed in Sweden, but of course we have international friends within the country as well. Here is a short news summary in English for our international staff and partners.

CEFEO HAS THE WORLD'S ATTENTION

This autumn, an independent research report ranked Jönköping University as best in Europe and second in the world in entrepreneurship research. The analysis was based on how many times different research articles were cited by other researchers. The study was published in the *Journal of Small Business Management* and the authors highlighted CeFEO as a strong contributing factor.

Foto: Patrik Svedberg

Professor Mattias Nordqvist, head of CeFEO, sees several reasons for success. "When we started our centre almost thirteen years ago, it was our goal that our research would have a high academic impact but also be relevant to society at large. The culture at CeFEO is also important. We have a strong team spirit."

Innovation as part of everyday work

In the research project Innovate at the School of Engineering, researchers together with companies want to understand how innovation can be integrated into the daily, operational work.

The challenge is particularly important for smaller companies, as they can rarely allocate a group of employees to being creative and working with innovation. Instead, employees must be able to keep operational work running and at the same time consider how the business can be improved and be developed to maintain competition.

"In this project, we want to help both executives and employees to draw attention to what they do and how they do it. We believe that by making them aware of what is happening in the daily work, the organisation's innovation capacity can increase", says Annika Engström.

Nerrolyn Ramstrand and Saffran Möller.

Photo: Sara Landstet

Walking with a prosthesis – a strain on your brain

Having to concentrate on each step you take can make it difficult to think or do anything else at the same time. **Saffran Möller**, physiotherapist and doctoral student, wants to improve the situation for people who use a prosthetic limb.

When working clinically, Saffran noticed that those of her patients who had a prosthetic knee which included a microprocessor found walking much easier than those with a less advanced mechanical prosthesis. But it was difficult to measure exactly why. She got in contact with Nerrolyn Ramstrand, associate professor at the School of Health and Welfare, who had access to a new type of measuring instrument, known as fNIRS technology.

fNIRS stands for Functional Near-Infrared Spectroscopy. With the help of infrared lamps, sensors measure concentration changes in oxygen in the blood. When the brain is activated, more oxygen is used, and thus it is possible to see which parts of the brain are active. The technology is mobile, making it possible to measure brain activity of a person who is walking.

Saffran Möller's research shows that a healthy person doesn't have to dedicate attention to the act of walking but can focus attention on performing other activities (eg. talking or focusing on passing traffic), while individuals with disabilities must use their attentional capacity to focus on the task of walking. This could also mean a greater risk of falling.

The results of the research can be used by physiotherapists and orthopaedic engineers, as well as to justify the higher cost of advanced prosthetic knees.

In 2016, the School of Engineering issued 215 engineering degrees. Out of these, 80 were women, corresponding to 37 percent. The national average is 26 percent.

MEDSKAPANDE DIGITALISERING ÄR FRAMTIDEN

Digitaliseringen är på frammarsch och det är viktigt att ta ett steg tillbaka och fundera över vad och hur digitaliseringen bör ske. Alla har säkert erfårit system som känns svåra att använda. Speciellt inom vården verkar tiden ha stannat och en del system är som rena labyrinter.

Det är tur att tiden inte stannat överallt och att det inom andra områden har tagits fram bra utvecklingspraxis. Nu går det att utveckla system som folk faktiskt vill använda. I min roll som konceptutvecklare på IUS innovation möter jag varje vecka olika kunder och strävar efter att designa meningsfulla system som fyller deras behov.

En av dem är Maria Giovinnazzo Browall, docent i omvårdnad på Hälsohögskolan vid Jönköping University, som kom till oss med behovet att hjälpa sjuksköterskestudenter att förbereda sig inför att vårda patienter i livets slut.

NÄRA OCH TILLSAMMANS

Det är viktigt att genom hela utvecklingen av ett nytt system vara nära behovsbärarna och involvera dem tidigt. När vi arbetade med projektet startade vi med en workshop där vi satte oss in i behovet. Då framkom det att studenterna saknade möjlighet att pröva olika situationer

som kan uppstå i palliativ vård utan att behöva experimentera med riktiga människor. Utifrån det bestämde vi oss gemensamt för ett scenariobaserat spel med fokus på de mjuka värdena; som känsla och på att skapa diskussion. För mig som digital utvecklare är det självklart att involvera experter i ämnet till att skriva innehållet. Att skapa delar tillsammans skapar en naturlig mötesplats.

TÄNK ITERATIVT

Att arbeta iterativt betyder att vi under utvecklingen har regelbundna avstämningsmöten som gör det möjligt att lyssna in och förstå varandra. När det gällde exemplet ovan, utvecklade vi en första version som testades av studenter vilket gav oss ett bättre underlag till fortsatt utveckling. Det är viktigt att en design finns med från början men den ska kunna justeras under utvecklingens gång.

LUSTFYLLT ATT ANVÄNDA

Till slut är det viktigt att målgruppen använder lösningen. Det finns många vägar att uppnå det. Jag använder gamification som medel, vilket handlar om att ta inspiration från spel och använda spelets kraft i sammanhang där de vanligen inte används, för att göra det mer meningsfullt och motiverande.

Foto: Jens Henric

Kristina Björkman, Konceptutvecklare och rådgivare inom digitalisering på IUS innovation.

IUS Innovation arbetar med tekniska innovationer, beteendeförändring och att applicera spelmekanismer i sammanhang som normalt inte förknippas med spel.

LÄS VIDARE

Bygg på din grundutbildning med en magister- eller masterexamen.

Vi har utbildningar inom entreprenörskap, ledarskap, teknik, hälsa och välfärd, medie- och kommunikationsvetenskap och mycket mer.

Sök senast 16 april.

[JU.SE/MASTER](https://ju.se/master)

JÖNKÖPING UNIVERSITY